

GEŞTALT TERAPİDEKİ DİYALOG İLİŞKİSİ FEMİNİST TERAPİDE KULLANILABİLİR Mİ?

DERYA GEZER

**“Önümde dursan ve bana baksan, içimdeki acılar hakkında ne bilebilirsin ki?
Ben seninkiler hakkında ne bilebilirim? Ve ayaklarına kapanıp ağlasam ve
anlatsam; sana cehennemin sıcak ve korkunç olduğunu anlatsalar, benim
hakkımda cehenneme ilişkin bildiklerinden daha fazla şey bilebilecek misin? Bu
yüzden bile biz insanların, cehennemin kapısının önündeymişiz gibi birbirimizin
karşısında o kadar saygılı, o kadar düşünceli, o kadar sevgiyle durmamız gerek.”**

Franz KAFKA

Geştalt Terapi’nin temel konularından biri olan ‘diyalog’ ilişkisini, feminist terapi yaparken kullanabileceğimiz varsayımından hareketle ele aldığım bu yazıda; önce diyalog ilişkisinin temellendiği felsefi bakış açısına, bu bakış açısı içerisindeki Ben-Sen (I-Thou) ve Ben-O (I-it) ilişkisine, ve terapide nasıl kullanılabileceğine bakacak ve Feminist Terapiye ne kadar uygun olduğuna yer vermeye çalışacağım. Buyrun..

‘İnsan Sen’de Ben olur’ (Buber, 2013).

Martin Buber’e (2013) ait yukarıdaki sözler Gestalt Terapi yaklaşımının temelini oluşturur. ‘İnsan, Sen’de Ben olur’ derken düşündüğümüzden daha karmaşık ve daha kapsamlı bir ilişki modeli sunar Buber bize. Bu ilişki modeli Ben-Sen ilişkisi olarak tarif edilmektedir. Peki, nedir bu Ben-Sen ilişkisi?

1. Martin Buber’e Göre Ben-Sen İlişkisi

Buber, insan dünyasını iki boyutlu olarak ele almıştır. Bu iki boyuttan biri insanın deneyim dünyasına d0,40VCair davranışlarıyla belirlenirken, yani bir Ben-O ilişkisini doğururken, diğer boyut ise insanın ilişki dünyasını yansıtan bir Ben-Sen ilişkisini işaret eder. Buradan hareketle ben, Ben-Sen'deki ve Ben-O'daki halleriyle birbirlerinden farklılaşır (Gültekin, 2012). Gerçek bir ilişki olarak tarif edilen Ben-Sen ilişkisinde karşımdaki kişiyi ölçüp biçmeden, yargılayıp yorumlamadan, kendimden ayrı tutmadan, kendimi bütünüyle vererek ve karşımdakinin de kendisini bütünüyle vermesine olanak vererek, zaman ve mekandan azade yani tam olarak şimdi ve burada gerçekleşen bir karşılıklılık içerisinde özgürce bir araya gelirim (Buber, 2013). Buber, insanların bir şeyleri deneyimlediklerini, gördüklerini, istediklerini, hayalini kurduklarını ancak insan hayatının tüm bunlardan ibaret olmadığını söyler. Tüm bunların Ben-O ilişkisine dair ve “O” dünyasına ait olduklarını ancak “Sen” dünyasının farklı bir temeli olduğunu söyler. “Sen” dünyasının objesi yoktur ve deneyim elde etmez. Gerçekliğe iştirak etmek ve gerçekliğin kendisini göstermesine iştirak etmek, bir şeyin ortaya çıkmasında pay sahibi olmak Ben-Sen ilişkisinin özelliğidir (Tüzer, 2009). Buber, Ben-Sen ilişkisinde diyalog içerisindeki kişilerin ortak bir yaşayan durumla kuşatılmış bir gerçeklik alanında bulunduklarını söyler ve ekler “İnsanlar birbirlerine öz-varlığın göksel ekmeğini CVM33). Ancak tüm bu yaptıklarımız ağacı nesne olmaktan öte bir yere götürmez. Onu, ömrün, türün, zamanın ve durumun içine hapsederiz. Yani onu bir Ben-Sen ilişkisi içinde anlamayız da, tersine bir Ben-O ilişkisinde deneyimlemiş oluruz.

Bir de ağacı düşünmede olduğu gibi, ancak ondan farklı olarak, irade ve lütuf bir araya gelirse (-ki irade ve lütfu Ben-Sen ilişkisinin gerekliliği olarak ele alır; Sen lütfeder Ben de iradesiyle ilişkiye katılır. Yani, karşılıklı bir seçme ve seçilme, aynı anda hem aktiflik hem pasiflikten söz eder) bir ilişki içine çekilmiş oluruz ve ağaç bir O olmaktan çıkıp bir Sen'e dönüşür (Buber, 2003). Ve hiçbir nefisle ya da ağaç perisiyle değil, ağacın kendisiyle buluşuruz (Smith, 1984).

Ben-Sen ilişkisi bu düşünme yollarının hiçbirisinin dışlanması gerektirmez, görmek için görmemem gereken ya da unutmam gereken bir bilgi yoktur, tam aksine resim ve hareket, tür ve örnek, kanun ve sayı birbirlerine dahildir ve ayrılmaz bir biçimde birbirleriyle kaynaşmıştır.

Feminist Terapi ise terapist danışan ilişkisini; ev sahibinin onur konuğunu, sunacaklarına katılmaya davet etmesi şeklinde metaforlaştırır (Brown, 2022) ki bu da Ben-Sen ilişkisiyle neredeyse aynı kapıya çıkmaktadır.

2. Martin Buber' göre Ben-O İlişkisi

Buber yukarıda belirttiğimiz gibi insanın iki boyutundan söz eder. Bunlardan biri Ben-Sen boyutu iken, bir diğeri Ben-O boyutudur (Gültekin, 2012). Ben-Sen nasıl ilişki yönelimindeyse, Ben-O ilişkisi de tecrübe yönelimindedir; Ben-O nesneler dünyasına aittir (Gültekin, 2012). Ben-O sınırlara sahiptir; zaman sınırına, mekan sınırına, durum sınırına (Buber, 2003). Bu sebeple sınırlandırılmış ve kategoriye konulmuş her şey gibi o da deneyimden, tecrübeden elde edilen bir geçmiştedir. Ben-O özne ve pasif nesne arasındaki bir ilgi olarak sadece nesnelere sahiptir ve Ben-Sen nasıl aracısız ve dolaysız ise Ben-O'da bir o kadar aracı vardır (Gültekin, 2012).

Ben-Sen diyalojik¹ ilişkisi Ben-O'dan önce gelir. Ancak insanın doğal olarak dünyaya gelişinden itibaren kurmaya başladığı Ben-Sen ilişkisi Ben'in bu ilişkiden uzaklaşmasıyla yerini Ben-O'ya bırakır (Gültekin, 2012). Burada Ben-Sen'in aşkına rağmen neredeyse yerden yere vurulan Ben-O ilişkisi aslında gereklidir, Buber, 'O' olmadan insanın yaşayamayacağını savunur (Akt. Gültekin, 2012).

¹ bir şeyin anlamını keşfetmek için konuşma, veya ortak diyalog kullanımı

Sadece Ben-Sen ilişkisi içerisinde kalmanın mümkün olmadığını belirten Buber aynı şekilde muhtevası gereği Ben-Sen ilişkisinin düzensiz, önceden kestirilemez, ölçüye gelmez, baştan çıkarıcı olduğu için güven vermez ve bireysel bekayı sağlamaz özelliklerinden dem vurur. Bu yüzden insanın hayatını koruması, hafifletilmesi ve donatılması için şimdiden kopup geçmişte güvenli ve düzenli bir dünya inşa etmesi gerekir der (Akt. Tüzer, 2009). Ancak egonun ön planda olduğu Ben-O ilişkisinin, ilişki biçimlerinin tümüne hakim olmasının objeler dünyasına yenik, Sen'den beslenemeyen ve dolayısıyla gittikçe kuraklaşan, kuruyup dağılan bir dünyanın insanı kuşatıp, mağlup edeceğini söyler (Tüzer, 2009).

Hasılı, Ben-Sen ilişkisi ne kadar geliştirici, büyütücü ve tüm mevcudiyetimizle içinde bulunabildiğimiz bir hal ise de bu halin sürekliliğini korumak mümkün değildir. O halde Ben-O ilişkisi de her ne kadar teknik, hiyerarşik ve sınırlıysa da, gereklidir ve kaçınılmazdır. Dolayısıyla Ben-O'nun kontrolü sağlayan ve sabitleyici, tutucu doğasına aldırmandan ancak onu da ötekileştirmeden ilişkilerimiz arasında da Ben-Sen'den yana ağır basan bir denge tutturmamızın isabetli olacağı söylenebilir.

3. Ben-Sen'in Özellikleri – Diyalog İlişkisi İçerisindeki Terapistin Özellikleri

▪ Aracısızlık:

Nasıl ki Ben-O ilişkisinde bir Sen ile gerçekte karşılaşmayan fakat anlam kalabalığı ile sarmalanmış Ben sadece geçmişe sahipse, Ben-Sen şimdide yaşar ve var olur. Bu ilişkinin arasına geçmişten gelen beklenti, tasavvur, hayal, gaye, istek, düşünce giremez (Ulukütük, 2011). An be an akan bir ilişkiye işaret edilir. Beklentiyle, tahayyülle geçmişten gelen deneyimlerin olumluluğu ya da olumsuzluğuyla sabitleşip dondurulmamış bir ilişkiye. Terapistin özelliklerinden biri danışanın varoluş biçimini

kabul etmesidir ki bu da terapistin danışanı herhangi bir beklenti, yargılama ya da değerlendirme yapmadan dinlemeye hazır olması demektir (Daş, 2012). Belirttiğimiz gibi herhangi bir beklenti, değerlendirme ya da yargı iki kişi arasındaki ilişkiyi belli bir duruma, zamana hapseder ve araya bölücü şeyler koyarak ilişkinin akmasını değil olsa olsa bölük pörçük, ite kaka ilerlemesine neden olur. Danışan tam tersi yargılanmadığını, kendini güvende hissettiği, akabildiği bir ortamda gelişip büyüyebilecektir. Feminist Terapi de psikopatolojileri ve tanıları danışana verilen bir etiket olarak gördüğü için bunlar ışığında değil işlev bozulmaları ya da sıkıntılarına göre değerlendirmeyi önemser, şöyle ki; patolojileri, baskıcı ve güçsüzleştirici normlara, toplumsal cinsiyet ve diğer kimliklerin katı yapılarına yataklık eden ataerkilliğin daha geniş bağlamında arar (Brown, 2022).

▪ **Paylaşma:**

Paylaşma temelli bu Ben-Sen ilişkisi biz hedefli kişinin, kendisiyle, nesnelerle ve başkalarıyla gerçekleştirdiği bir anlam akışıdır. Terapist varolan duruma hem kendisinin, hem danışanın gözünden hem de aralarındaki ilişki bağlamından bakabilmelidir (Balkaya, 2017) görüşüyle paraleldir. Bu özelliğin, terapistin terapötik sürece katılabilmesi için gereken özellikler başlığı altında olduğunu da belirtirsek, katılmak için paylaşmak/paylaşmaya açık olmak gerektiğini söyleyebiliriz. Terapist danışanla girdiği ilişki içerisinde aktif olarak kendini/varlığını ortaya koyabiliyor olmalıdır. Gestalt terapisti nötr ya da objektif bir rol üstlenmeye çalışmaz aksine olduğu gibi olur ve rol yapmaz (Daş, 2004) yani stratejik ve manipülatif bir Ben-O ilişkisine girmez tersine Ben olarak danışana Sen diyerek seslenir. Tıpkı Feminist Terapinin tarafsız ya da nesnel bir psikoterapistin olmadığını belirttiği gibi (Brown, 2022). Feminist Terapi, ilişkide eşit olunmadığı gerçeğini baz alır ve Feminist Terapi

Enstitüsü'nün geliştirdiği etik kodlarda; terapistin, sınırların çizilmesi ve sürdürölmesinden, ayrıca danışanları bu çerçevede güçlendirmeden sorumlu olduğuna işaret edilir (Brown, 2022). bu özellik açısından baktığımızda da yine Geştalt Terapi'nin bu yaklaşımı feminist ilkelerle örtüşür gözükmektedir.

▪ **Feragat:**

Charles Guignon'un(2004) sözleriyle belirtecek olursak hepimiz kendimizi, kendimizden daha büyük olarak tecrübe edilen bir şeyin akışına bırakabilmemizin önemini, başkalarıyla şeffaf ve özgür görüşmelerde deneyimleriz. Gadamer'in otantik konuşmaya dair görüşünde, kişiler kendilerini görüşmenin geliş gidişlerine bıraktıkça, kendilerine dair endişelerden kurtulabilirler ve bu şekilde konuşmanın odağı, kişilerin fikri değil, görüşülen mevzu olur, der. Gadamer, kendini kaybetme ya da kendinden feragat etmenin, kendimizi artık resmin merkezine koyamayacağımız anlamına gelmediğini ancak nerede olduğumuzu hiç sorgulamadan çevremizde olan bitenin akıntısına kapılmaya benzediğini belirtir (Tüzer, 2009). Feragat, yukarıdaki tanımlar ışığında bakıldığında kişinin geçmişinden, geleceğinden feragat etmesi, elinde bir şey kalmayana kadar yürüyerek an'a geldiği, andaki yolculuğu şeklinde tarif edilebilir. Kısacası bırakmak ve an'da akmak olarak telaffuz edilenin tutunduklarımızı bırakmakla mümkün olabileceğidir. Geştalt terapisti samimi bir iletişime istekli ve açık olmalıdır ve bu terapistin samimi bir ilişki kurmak adına aklına gelen her fikri ya da hissettiği her duyguyu danışanla paylaşması olarak anlaşılmamalıdır (Daş, 2004). Burada terapist hangi kişisel paylaşımın danışana iyi gelip gelmeyeceğini belirleyebilmeli ve ona göre paylaşımda bulunmalıdır. Feminist terapilerde de gerçek ve sahici bir ilişkinin (terapistin kendi güç dinamiklerinin farkında ve mümkünse

bunlardan sıyrılmış olması, öğrenilmiş terapist kodlarından arındırılmış olması) önemli olduğunu ve feragat kavramına denk düştüğünü söyleyebiliriz.

- **Özgürlük ve Sorumluluk:**

Buber dünyanın bize daima çeşitli seslerle, görüntü ve eylemlerle seslendiğini ancak bizim gevezelik ederek ya da kulak asmayarak tepkide bulunduğumuzu ancak bu hitaba karşılık üreterek ve etkide bulunarak cevap verdiğimiz zaman yani kendimiz olarak mukabelede bulunduğumuzda özgür olacağımızı söyler. Hem özgürlüğümüz bizim sorumluluğumuzdur hem de gelen çağrıya üreterek ve etkide bulunarak cevap vermek bizim sorumluluğumuzdur. Kendi varoluşumuza ilişkin seçme ve karar verme sorumluluğunu alarak özgürleşir ve ancak o zaman insani hayatı var ederiz (Tüzer, 2009). Ussal açıdan insanın temasta olmadığı bir şeyin sorumluluğunu üstlenememesi, bilincinde olmadığı olayların da sorumluluğunu alamayacağı anlamına gelir. Yani kişi eğer çocukluğundan itibaren kendi istek ve ihtiyaçlarını bastırmayı öğrendiyse (toplumsal cinsiyet kalıp yargıları, genel ahlak vb. sebeplerle) zamanla bu bastırmanın etkisiyle kendi istek ve ihtiyaçlarına yabancılaşır ve onları tanımaz hale gelir. Bilmediği bir ihtiyacıyla temas da kuramayacağından o ihtiyacını veya isteğini karşılamak üzere sorumluluk da alamaz. Feminist Terapi yaklaşımları tam da burada devreye girerek toplumsal cinsiyet eşitsizliği ikliminde yetişmiş bireylerin kalıplaşmış kurallardan bağımsız düşünmelerine ve hissetmelerine alan açar. Kendilerini yargılamadan ve eleştirmeden istek ve ihtiyaçlarını söyleyen o sesi önce duymaları, sonra kulak vermeleri ve bu sayede de kendi yaşamlarının sorumluluğunu almaları üzerinde durulur.

4. Terapide Ben-Sen İlişkisi

Buber dünya görüşü olmaksızın iletişimin olmayacağını yani her kişinin bir Ben-Sen ilişkisine kendi dünya görüşüyle girdiğini belirtir. Gestalt terapisti danışanla girdiği ilişki sırasında kendi dünyasında neler olduğunun da farkında olmalıdır (Balkaya, 2017). Aynı zamanda terapistin nötr ya da objektif olması gerektiğini söyleyen diğer terapi yaklaşımlarına karşın, Gestalt terapisti bunun mümkün olmadığını kabul ederek ve tam da bu bilgilerin tümünün farkındalığıyla ve tüm varlığıyla kendisini olduğu gibi ortaya koyar (Balkaya, 2017). Feminist terapistler de benzer şekilde tamamen objektifliğin mümkün olmadığını ve cinsiyetlendirilmiş bir dünyada sahip oldukları ayrıcalıkların, düşüncelerinin ve duygularının farkında olarak ve gerekirse tüm bunları terapistin birer aracına dönüştürebilecek şekilde kullanmayı önemser çünkü ancak bu şekilde anlamlı bir ilişki kurabileceklerini varsayarlar (Brown, 2022). Buradan hareketle Gestalt terapistinin katılımcı özelliklerine bakmak faydalı olabilir.

Terapistin katılımcı özellikleri, Buber'in Ben-Sen ilişkisinin dört özelliğinden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Bu özellikler şöyledir:

Var olma, bir izlenim bırakmaktan ziyade terapistin şimdi ve burada hazır ve canlı bir biçimde danışanla ilişkiye hazır olması,

Teyit etme, terapistin danışanın varlığını olduğu gibi kabul etmesi ve aynı zamanda danışanın varlığının terapistinkinden farklı olduğunun da iletilmesi çabası (Voltan Acar, 2015).

Dahil olma, hem danışanın hem terapistin birbirlerinden etkilendikleri, iki ileri iki geri dans adımları (Voltan Acar, 2015).

İçten İletişim, terapistin kendisini açtığı Ben-Sen ilişkisinde kendisini aradaki iletişimden muaf tutmadığı gibi uygun gördüğü durumlarda bunu ifade edebilmesidir.

Feminist terapi, terapistin kendisini açmasının danışanı güçlendiren bir strateji olarak uzun süredir desteklemektedir. Örneğin;

“Orta sınıftan melez bir trans erkek (kadınlıktan erkekliğe geçiş yapmış veya geçmekte olan birey) olan Trystyn, Afro-Amerikalı yoksul sınıftan bir trans kadın (erkeklikten kadınlığa geçiş yapmış veya geçmekte olan birey) olan Callie’yi görüyordu. LGBTQ (lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel, queer) bireyler için bir ajansta terapist olarak çalışan Trystyn’in trans bir kişi olarak kimliği, geçişinin üzerinden on yıldan fazla zaman geçtiği ve onunla tanışan herkes tarafından tartışmasız bir erkek olarak “görüldüğü” için Callie tarafından da hemen anlaşılmadı. Trystyn, Callie’nin güvenini kazanmak için ne yapabileceğini sorduğunda, Callie biyolojik olarak bir erkek olan kendisi için bir erkek terapistle çalışmanın çok rahatsız edeceğini söyledi. Trystyn, “Trans olduğumu bilmen işe yarar mı?” diye sordu. Callie bunun bazılarının işine yarayabileceğini, ancak erkek olmakla ilgili duyguları düşünüldüğünde bunun kendisi için geçerli olmadığı cevabını verdi. Trystyn, Callie’yi ona güven duymak veya onunla rahat hissetmek için kendisini zorlamamaya davet etti, bu da onu şaşırttı: “Sadece terapistime güvenmem gerektiğini düşündüm.” Güven hakkında devam eden tartışma, Callie’nin birkaç yıl sonra tedaviye bir arkadaşını yönlendirirken “saçmalığa izin vermeyen bir adam” olarak tanımladığı Trystyn’e duyduğu güvenin derinleşmesine yol açtı.” (Brown, 2022)

Bu örnekte olduğu gibi, tek cümlelik bir paylaşım, güveni sağlayacak konuların açılmasına ve ilişkinin derinleşmesine imkan vermiştir.

Terapide Ben-O İlişkisi

Geştalt Terapisi'nin temel kavramı olan temas, sürekli bir tetiklik anlamına gelmez (Perls, 1992). Bu bilgi de bizi Buber'le hemfikir bir biçimde şimdiki anda kurulan Ben-Sen ilişkisinin sürekli olamayacağı gerçeğine götürür. Ben-Sen'in olmadığı/olamadığı yerde Ben-O ilişkisi hüküm sürmektedir.

Otantik özelliğe sahip Ben-Sen özelliğinin tersi olarak tariflenen Ben-O ilişkisi stratejik özelliğe sahiptir (Balkaya, 2017). Terapist de herkes için geçerli olan her daim Ben-Sen ilişkisi içerisinde yer alamama durumundan muaf değildir. Dahası ve neyse ki, zaten her daim Ben-Sen ilişkisi içerisinde yer almak zorunda da değildir. Terapist zaman zaman stratejik ilişkiye, danışanla kurulacak Ben-O ilişkisine de başvurur (Balkaya, 2017). Danışan kendisinin işin içinden çıkamadığı bir eşliğe, bir kolaylaştırıcıya ihtiyaç duyduğu zamanlarda özellikle terapinin başlarında bilgi almak isteyebilir (seanslar ne kadar sürecek, benzer sorunlarla daha önce çalışmış mı vb). Terapist, plan ve değerlendirmeler yaparken, danışanın ihtiyaçlarının belirlenmesi sürecinde (danışanın hangi sıklıkta ve yaklaşık ne kadar bir süre terapiye gelmesi uygun olur veya danışanın başka bir uzmana yönlendirilmesinin daha uygun olabileceği şeklindeki düşünceleri) Ben-O ilişkisine başvurabilir (Daş, 2004). Terapist bazen de danışana rol model olur ki bu model olma işi her zaman Ben-Sen ilişkisi içerisinde gerçekleşmeyeceğinden, Ben-O ilişkisini kullanır (Daş, 2004).

SONUÇ

Yukarıda da belirttiğim düşünceyle paralel bir şekilde *Feminist Terapi*, eşit değerlerin tüm katılımcılara (danışan ve terapist) verilmesi gerektiğini ve her katılımcının, işbirliğine bir diğerinden daha değerli olmayan beceri ve bilgiler taşıyan birer uzman olarak katıldığını varsayar (Brown, 2022); danışan kendisi hakkında, terapist de mesleki becerileri konusunda uzmandır. Feminist Terapi de tıpkı *Geştalt Terapisi*'ndeki gibi terapist ve danışan arasındaki ilişkiyi önemser. *Feminist Terapi*'nin en çok ilgilendiği alan güç ilişkilerinin fark edilmesi

noktasıdır. Güç ilişkilerinin farkında ve bunun konuşulabilir olduğu terapi odası, danışanın dışardaki hayatında varolan eşitsiz ilişkileri sorgulamasının önünü açarak danışanın güçlenmesini sağlar (Brown, 2022). Dolayısıyla yazının başından beri bahsi geçen Ben-Sen ilişkisi feminist terapilerde kullanılmaya oldukça uygun gözükmektedir. Ben-Sen ilişkisinin uygun olmadığı yerde ise kullanılacak Ben-O ilişkisi (ilişki içerisindeki dinamiklerin farkındalığıyla ve Ben-Sen’den yana ağır basan bir şekilde) tamamlayıcı etki yapacaktır.

Kendi eğitim süreçlerimi de göz önüne aldığım da, eğitimi verilen pek çok ekol, terapistin daha uzak, daha mesafeli, kendisini ortaya koymayan hatta duygu ve düşüncelerini saklaması öğretilen, ‘bilen’ bir kişi olarak koltuğuna oturmasını salık veriyordu. *Feminist Terapilerin* yaklaşımına uygun olduğunu düşündüğüm bu Ben-Sen ilişkisini bu kadar detaylı anlatmak istememin sebebi de tam tersi tedrisat pratiğinden geçmiş benim gibi terapist arkadaşlarıma terapi odasında daha eşit güç dengelerinin olabildiği versiyonlarını sezdirmek ve deneyimlenmesine alan açabilmek içindi. Dilerim biraz da olsa başarabilmişimdir. Ve adeta *Feminist Terapi* için kurulmuş, Cüneyt Gültekin’in (2012) aktardığı, Levinas’ın cümlesiyle bitirelim:

“Düşünme, yalnızca kendinden kaçtığı da bile sürekli kendine geri dönen kişisel bir maceranın, yalnız bir ruhun öyküsünü anlatır bize. İnsan ise ancak iktidar olmayan bir ilişkide sunacaktır kendini” der.

KAYNAKÇA

- Balkaya, F, (2017), Eğitim Materyali, Gestalt Terapisti ve Diyalog İlişkisi (13.01.2017)
- Brown, L, S, (2022), ‘Feminist Terapi’, (1. Baskı), Okuyan Us Yayınevi, İstanbul, Türkiye
- Buber, M, (2013), ‘Tanrı Tutulması’, Abdüllatif Tüzer (Çev.), (2. Baskı), Lotus Yayınevi,

Ankara, Türkiye

Daş, C, (2004), ‘Gestalt Terapisti’, Temas: Gestalt Terapi Dergisi, 2004, 1 (3), 5-24.

Daş, C, (2012), ‘Gestalt Terapi’, (4. Baskı), Hyb Yayıncılık, Ankara, Türkiye

Guignon, C. (2004), ‘On Being Authentic’. Routhledge.

Gültekin, A,C, (2012), ‘Levinas İle Buber: Ben, Sen ve Başkası’, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 2012, 1 (52), 15-28.

Perls, F, Hefferline, R, Goodman, P, (1992), ‘Geştalt Terapisi, İçimizdeki Çocuk’, Nevzat Erkmén (Çev.), (1. Basım), Söz Yayın, İstanbul, Türkiye

Smith, R,G, (1984), ‘Martin Buber’, Mehmet Dağ (Çev.), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1984, 1 (26), 287-326.

Tüzer, A, (2009), ‘Varoluşçu Düşünür Martin Buber’in Diyalog Felsefesi ve Bu Felsefi Yaklaşımın Eğitim Açısından Uzanımları’, Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi, 2009, 8, 17-40.

Ulukütük, M, (2011), ‘Martin Buber ve Hans Georg Gadamer’in Felsefelerinde Ben-Sen İlişkilerinin Ahlaki Açılımı’, Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi, 2011, 1 (1), 97-110.

Voltan Acar, N, (2015), ‘Gestalt Terapi, Ne Kadar Farkındayım?’, (6. Baskı), Nobel Yayıncılık, Kızılay, Ankara